

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร วารสาร คู่มือ ระเบียบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสาระดังนี้

1. การจัดการด้านการอาชีวศึกษา
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนการอาชีวศึกษา
3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์
4. การบริหารหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการด้านการอาชีวศึกษา

การจัดการด้านการอาชีวศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การกำหนดนโยบายของประเทศในด้านต่างๆ มีผลกระทบต่ออาชีวศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับอาชีวศึกษา เช่น นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นต้น อาชีวศึกษาในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการประเมินประสิทธิภาพ โดยใช้เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของการพิจารณา การจัดการด้านการอาชีวศึกษาจึงต้องเตรียมคนให้เหมาะกับงานและควรจะให้หลักประกันภาวะการณของการขาดแคลนแรงงานในสาขาต่างๆ ได้ นอกจากนั้นผู้จบการศึกษาควรจะได้งานทำตามสาขาวิชาที่ได้รับการฝึกอาชีพมา (กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ 2554 :1) ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมการ และเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษา จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ. 2551 ขึ้นโดยมีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ. 2551 ในด้านต่างๆได้ดังนี้

ความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการด้านการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

การฝึกอบรมวิชาชีพ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะภายใต้หลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

มาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง คณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ โดยในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่าง สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ใน เรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือ หน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนและให้จัดตามหลักสูตรที่ คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- (2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- (3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โดยคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้ หรือ ทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็น โครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะได้โดยในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

- (1) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการ กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน
- (2) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัด และความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี
- (3) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนด นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา
- (4) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและ ระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่าง ต่อเนื่อง
- (5) การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ
- (6) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการ ฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- (7) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดสถานศึกษาของรัฐบาลสามารถสร้างความ ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของเอกชนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของสถาบันเพื่อประโยชน์ในการ ร่วมมือทางวิชาการ การสร้างคุณภาพการอาชีวศึกษาเอกชน ให้สอดคล้องกับระบบมาตรฐานการ

อาชีวศึกษาของชาติ สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการจัดการศึกษาสถานศึกษาต้องจัดระบบการจัดการให้เอื้ออำนวยแก่ผู้มีประสบการณ์ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจากสถานประกอบการที่ได้รับการรับรอง ผู้เรียนที่สะสมผลการเรียนไว้ และผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ด้านวิชาชีพเพื่อให้ได้คุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด โดยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาหรือสถาบัน ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ อาจได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(1) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี

(2) การเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่น ที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

สิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ

(2) เป็นผู้ชำนาญการด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาระดับวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ หรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(3) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปี หรือสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าสามปี หรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปี

(4) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขา มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่น และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้

หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรม และการออกไปรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด (อ้างอิงใน พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ.2551. 2551:1-21 เล่มที่ 125)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในการเข้าสู่โครงสร้างใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ในลักษณะนำร่องเพื่อมุ่งสัมฤทธิ์ผลของหน่วยงานราชการตามโครงสร้างใหม่ด้วยการกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ดังที่ปรากฏไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในมาตราที่ 32 และ 34 ที่กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยมีพันธกิจในฐานะที่เป็นองค์กรระดับชาติ รับผิดชอบงานการศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐ ที่ดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาเสนอแนะนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนการพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพต่อรัฐมนตรี
2. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง การรวมและการแยกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน
3. กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับเข้าสมทบ การยกเลิกสมทบ และการดูแลสถานศึกษาอื่น หรือสถานประกอบการ
4. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์การฝึกงานและการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการเพื่อขอรับคุณวุฒิการศึกษาจากสถานศึกษาหรือสถาบัน
5. กำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลและการให้การรับรองมาตรฐานสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ
6. กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือใน

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันและสถานประกอบการ

7. กำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกไปรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการ

8. เสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณและการกำหนดนโยบายในการระดมทรัพยากรรายได้หรือการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสนับสนุนกำกับและดูแลระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันหรือสถานประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

9. ส่งเสริม สนับสนุน กำกับและดูแลระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันหรือสถานประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและ โอกาสทั้งนี้ โดยจัดให้มีระบบการประเมินสมรรถนะเพื่อปรับคุณวุฒิวิชาชีพเป็นการส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการจัดการด้านการอาชีวศึกษาประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างเอกภาพเชิงนโยบาย

เนื่องจากในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรับผิดชอบการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า เฉพาะหน่วยงานของรัฐมี 22 กรมใน 9 กระทรวง จัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ บางครั้งมีปัญหาด้านความซ้ำซ้อน ความสับสนเปลืองขาดการประสานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ขาดเอกภาพด้านนโยบายและเป้าหมายคณะกรรมการอาชีวศึกษาที่เป็นองค์คณะบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นองค์กรหลักในการเสนอนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมเพียงองค์กรเดียว

2. การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

เป็นกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีที่มีลักษณะเฉพาะสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในแต่ละภาคเศรษฐกิจ เจตนารมณ์เพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพพื้นฐานและวิชาชีพเฉพาะทางพร้อมทั้งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถนะในการประกอบอาชีพสามารถนำทักษะความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างผลผลิตและรายได้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างมั่นคงและยั่งยืนใช้การศึกษาวิชาชีพเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนสนองนโยบายของประเทศ สงครามกับความยากจนของรัฐบาล โดยมีสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาชีพ จำแนกระดับตามหลักสูตรการเรียนการสอน คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือปฏิบัติการหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นและหลักสูตรการเทียบโอนประสบการณ์วิชาชีพ จึงถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจที่สำคัญส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นสำนักงานสถาบันการอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดแผนปฏิรูปเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาให้มีความเข้มแข็งทันต่อความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อสนองตอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคือความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และสังคมไทย

3. มาตรา 20 , 32 และ 34 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 20 ระบุว่า การอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบ ในพระราชบัญญัติ มาตรา 32 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็น 1 ใน 4 องค์กรหลักในการจัดระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการและมาตรา 34 ระบุว่า ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษา ทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงาน การศึกษาระดับอุดมศึกษา

4. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษา

มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการด้านการอาชีวศึกษาจากส่วนกลางสู่สถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งจะรับผิดชอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดในสถาบันการอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง จะบริหารโดยคณะกรรมการ 2 คณะประกอบด้วย

4.1 คณะกรรมการสภาสถาบันอาชีวศึกษา มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จัดตั้ง ยุบ ขยาย หรือเลิกสาขาวิชา อนุมัติหลักสูตรตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อนุมัติให้ปริญญาบัตร บริหารงานบุคคลและสรรหาผู้อำนวยการ สถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อเสนอความเห็นชอบและถอดถอน

4.2 คณะกรรมการบริหารสถาบันการอาชีวศึกษามีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษาตั้งแต่ถอดถอนคณะอนุกรรมการ เพื่อทำหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการสถาบันอาชีวศึกษามอบหมาย สรรหาผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และรองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อเสนอความเห็นชอบในการแต่งตั้งและถอดถอนทำหน้าที่อื่นใดตามที่

คณะกรรมการการบริหารสถาบันการอาชีวศึกษามอบหมาย สำหรับหน่วยปฏิบัติที่เป็นสถานศึกษา อาชีวศึกษาภายใต้สถาบันกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาซึ่งในแนวทางปฏิรูปเป็นการกระจายอำนาจสู่คณะบุคคลแทนการ กระจายอำนาจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งตามระบบเดิม

5. การกำหนดระบบคุณวุฒิวิชาชีพของผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษา

แรงงานไทยจำนวนไม่น้อยมีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานหรือการ ประกอบอาชีพอย่างดีเป็นที่ยอมรับแต่ยังไม่มีการยกระดับคุณค่าของความสามารถในการ ปฏิบัติงาน ขณะที่คุณวุฒิทางการศึกษามีได้ประกันความสามารถในการปฏิบัติงานเสมอไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องระดมกำลังและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มอาชีพสมาคมอาชีพและผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรฐานอาชีพอันจะนำไปสู่การพัฒนา ระบบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อสร้างจุด เชื่อมต่อระหว่างความสามารถในการปฏิบัติงานและคุณวุฒิทางการศึกษาคำเนินการดังกล่าว ต้องอาศัยองค์กรหลักและกลไกที่เข้มแข็งรับผิดชอบ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และทำให้การอาชีวศึกษาเป็นระบบเปิดเป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้โอกาสผู้ที่ทำงานอยู่แล้วได้ เพิ่มพูนความรู้และเทียบประสบการณ์ได้รับคุณวุฒิวิชาชีพและให้ระบบอาชีวศึกษาเป็นระบบการ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

6. การกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

การผลิตกำลังคนอาชีวศึกษามีการดำเนินการหลายหน่วยงานและหลายระดับและ ต้องสอดคล้องกับแนวโน้มการประกอบอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของการ อาชีวศึกษาในการผลิตกำลังให้มีทักษะความรู้และสมรรถนะในการประกอบอาชีพมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่อาจส่งผลถึงความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แต่เนื่องจากมีหลายหน่วยงานทั้งสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถาน ประกอบการ จัดการอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาในระดับชาติ เพื่อเป็น กรอบการดำเนินการของหน่วยต่าง ๆ โดยกำหนดให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา องค์กรหลัก กำหนดมาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับและมีกลไกกำกับดูแลให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด

7. การสร้างแรงจูงใจในการระดมความร่วมมือ

การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในด้านความสามารถใน การทำงาน ทั้งในฐานะผู้ผลิต ผู้ให้บริการ ผู้ใช้ ผู้สร้างและผู้พัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการใช้ปัจจัยการผลิตการดำเนินการผลิตและพัฒนากำลังคนดังกล่าวต้องการใช้ทรัพยากรเป็น

จำนวนมากและมีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการอาชีวศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสและสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานองค์กรวิชาชีพองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการรวมทั้งชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารและจัดการอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศและเพิ่มคุณภาพในการผลิตกำลังคนที่สนองตอบความต้องการในการพัฒนาประเทศได้มากขึ้น อาชีวศึกษาจึงต้องมุ่งให้การจัดการอาชีวศึกษาทั้ง 3 ระบบ หลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้เกิดคุณภาพของการอาชีวศึกษาและเป็นการส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามแนวทางดังต่อไปนี้

7.1 การจัดทำเกณฑ์และแนวปฏิบัติ สำหรับการเชื่อมโยงการศึกษาทุกประเภทและให้มีการสะสมหน่วยกิตได้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ควรมีการจัดเทียบโอนผลการเรียนทั้งภายในระบบเดียวกันและต่างระบบและการศึกษาแต่ละประเภทให้สามารถเทียบเป็นหน่วยการเรียนได้ โดยเฉพาะการอาชีวศึกษาควรเร่งจัดทำในเรื่องของการเทียบโอนประสบการณ์ทางวิชาชีพหรือการสอบมาตรฐานฝีมือ จากความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับตามอัธยาศัยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต

7.2 การจัดการเรียนรู้ในสถานที่ทำงาน (Workplace Learning) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ ทักษะคิของบุคลากรในสถานที่ทำงาน สถานประกอบการ โดยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการได้รับการศึกษานอกระบบ การฝึกอบรมหรือการศึกษาตามอัธยาศัยจากสถานที่ทำงานไม่ว่าจะเป็นการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของบุคคลอื่นจะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยที่องค์กรหรือสถานประกอบการจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้น อีกทั้งการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.3 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้ทุกฝ่ายมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาและการฝึกวิชาชีพ โดยเริ่มจากภายในชุมชน แต่ละท้องถิ่นร่วมกันวางแผน ร่วมกันจัดหาทรัพยากรในภาครัฐก็จะมีผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ภาคเอกชนหรือชุมชน นักบริหาร การจัดการ นักพัฒนา หรือบุคลากรท้องถิ่น ได้แก่ ครูอาสา ประชาชนชาวบ้านวิทยากรได้ร่วมมือกันจัดการศึกษาตลอดชีวิต การถ่ายทอดวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น การฝึกอบรมวิชาชีพใหม่ ๆ การแนะนำอาชีพที่น่าสนใจ ร่วมกันจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสนองความต้องการแรงงานและชุมชนท้องถิ่นของตน

7.4 การจัดทำงบประมาณ การระดมทุน และจัดสรรเงินทุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสนับสนุนการจัดอาชีวศึกษาเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งในส่วนของสถานศึกษาและประชาชนผู้รับบริการ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเข้าสู่วการศึกษาได้ทุกประเภททั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการสืบค้นข้อมูลและการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรฐานอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2549 : 9-20)

ความหมายของการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา หมายความว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี (พระราชบัญญัติอาชีวศึกษา. 2551 : 2)

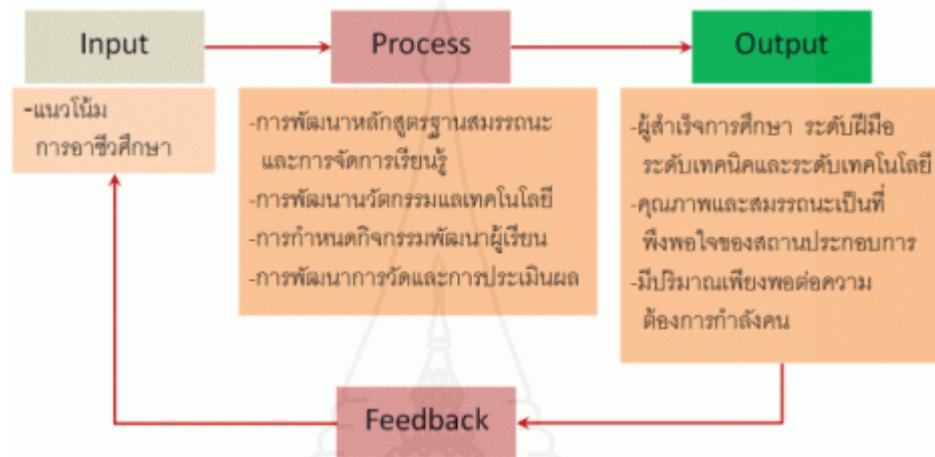
สมคิด ฐนะเรื่องสกุลไทย (2544: 122) ได้ให้ความหมาย คือ การจัดอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะและมีเอกลักษณ์แตกต่างจากหลักสูตรอื่น โดยมีแนวคิดว่าการอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาและจัดเตรียมบุคคลด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณธรรมอีกทั้งยังเป็นการจัดเตรียมบุคคลเพื่อรองรับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการให้ความรู้และฝึกอบรมรวมทั้งการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการต่าง ๆ แก่บุคคลเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ตลอดจนดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีและเป็นพลเมืองดีของสังคม

ชัยยุทธ แก้วประภา และคณะ (2544 : 13) ได้ให้ความหมาย คือ การศึกษาวิชาชีพสาขาต่างๆ ทั้งในระบบ โรงเรียน นอกระบบ โรงเรียนและการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคคลในการประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น สังคม และสภาพเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้นกล่าวสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึงกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีโดยมีแนวการจัดการประสบการณ์การศึกษาด้านวิชาชีพทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีสนองตอบต่อตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย(พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. 2551 : 2,สมคิด ฐนะเรื่องสกุลไทย .2544 : 122 , ชัยยุทธ แก้วประภา และคณะ.2544 : 13)

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษา

หากพิจารณาถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการอาชีวศึกษา ในเชิงระบบสามารถแสดง ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ที่มา : อนันต์งามสะอาด, 2553

จากรูปแสดงรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนดังนี้

1. ปัจจัย (Input) ได้แก่แนวโน้มการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การปฏิรูปการศึกษา ทศวรรษที่สอง (2552 – 2561)พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551มาตรา 8 และภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
2. กระบวนการ (Process) ได้แก่การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาการวัดและการประเมินผล
3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี มีคุณภาพและสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการกำลังคน

แนวโน้มนโยบายการอาชีวศึกษา

1. การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (2552 – 2561)ให้ความสำคัญกับการปรับคุณภาพ ค่านิยม และมาตรฐานการอาชีวศึกษา เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ไปทำงานในสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ

2. พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาในระบบเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2.2 การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

2.3 การศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

3. ภารกิจของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีภารกิจในการผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือ ระดับช่างเทคนิค และระดับเทคโนโลยี โดยเน้นให้มีทักษะที่หลากหลาย (Multi Skill) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ (Social Knowledge Based) เพื่อการพัฒนาประเทศ ตระหนักในความสำคัญของการสร้างคุณภาพ โอกาส ความร่วมมือ และขับเคลื่อนให้การอาชีวศึกษามีความพร้อมรองรับการเปิดเสรีทางการศึกษา พ.ศ.2558 มุ่งเน้นการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปริมาณ และคุณภาพ มีสมรรถนะ ทักษะฝีมือเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติเน้นการศึกษาในระบบ นอกเหนือจากระบบ การศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ ตอบสนองความต้องการ

กำลังคนในประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาบริหารธุรกิจประเภท
วิชาวิศวกรรม ประเภทวิชาศิลปกรรม ประเภทวิชาเกษตรกรรม ประเภทวิชาประมงประเภทวิชา
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอและประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร โดยมีรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงพุทธศักราช 2546ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาษา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและงานอาชีพ
2. เพื่อให้มีความรู้และทักษะในหลักการและกระบวนการปฏิบัติงานสัตวศาสตร์ การบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนางานอาชีพเกษตรกรรมทางด้านสัตวศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ในงานผลิตและบริการทางสัตวศาสตร์ตามหลักการและกระบวนการ
4. เพื่อให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ วางแผน จัดการ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา แสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมทางด้านสัตวศาสตร์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
6. เพื่อให้เจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ มีวินัย ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

มาตรฐานวิชาชีพ

1. สื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและเพื่อพัฒนางานอาชีพ
2. แก้ไขปัญหาและพัฒนางานอาชีพโดยใช้หลักการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

3. มีบุคลิกภาพและคุณลักษณะเหมาะสมกับการปฏิบัติงานอาชีพเกษตรกรรมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

4. เข้าใจหลักการและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในงานผลิตและบริการทางด้านสัตวศาสตร์

5. เลือก/ใช้/ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนางานอาชีพเกษตรกรรมทางด้านสัตวศาสตร์ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ จะต้องศึกษารายวิชาจากหมวดวิชาต่าง ๆ และเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมไม่น้อยกว่า 86 หน่วยกิต ดังโครงสร้างต่อไปนี้

1. หมวดวิชาสามัญ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต
 - 1.1 วิชาสามัญทั่วไป (13 หน่วยกิต)
 - 1.2 วิชาสามัญพื้นฐานวิชาชีพ (ไม่น้อยกว่า 8 หน่วยกิต)
2. หมวดวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 59 หน่วยกิต
 - 2.1 วิชาชีพพื้นฐาน (15 หน่วยกิต)
 - 2.2 วิชาชีพสาขาวิชา (25 หน่วยกิต)
 - 2.3 วิชาชีพสาขางาน (ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต)
 - 2.4 โครงการ (4 หน่วยกิต)
3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
4. ฝึกงาน (ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน)
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (ไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง)

รวมไม่น้อยกว่า 86 หน่วยกิต

โครงสร้างนี้สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าประเภทวิชาเกษตรกรรม

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาหรือสาขาวิชาอื่นหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6) หรือเทียบเท่า จะต้องเรียนรายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพต่อไปนี้

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต (ชั่วโมง)
3500-0001	หลักพีชกรรม	2 (3)
3500-0002	หลักการเลี้ยงสัตว์	2 (3)
3500-0003	ช่างเกษตรเบื้องต้น	2 (4)

1. หมวดวิชาสามัญ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

1.1 วิชาสามัญทั่วไป (13 หน่วยกิต)

1.1.1 กลุ่มวิชาภาษา (7 หน่วยกิต)

(1) กลุ่มภาษาไทย (3 หน่วยกิต)

(2) กลุ่มภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ (4 หน่วยกิต)

1.1.2 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ (3 หน่วยกิต)

1.1.3 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ (3 หน่วยกิต)

1.2 วิชาสามัญพื้นฐานวิชาชีพ (ไม่น้อยกว่า 8 หน่วยกิต)

1.2.1 กลุ่มวิชาภาษา (ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต)

(1) กลุ่มภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ (ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต)

1.2.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต)

(1) กลุ่มวิทยาศาสตร์ (ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต)

(2) กลุ่มคณิตศาสตร์ (ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต)

2. หมวดวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 59 หน่วยกิต

2.1 วิชาชีพพื้นฐาน (15 หน่วยกิต)

2.1.1 กลุ่มบริหารงานคุณภาพ (3 หน่วยกิต)

2.1.2 กลุ่มเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (3 หน่วยกิต)

2.1.3 กลุ่มพื้นฐานงานอาชีพ (9 หน่วยกิต)

2.2 วิชาชีพสาขาวิชา (25 หน่วยกิต)

2.3 วิชาชีพสาขางาน (ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต)

ให้เลือกเรียนรายวิชาในสาขางานใดสาขางานหนึ่ง หรือจากหลายสาขางานในประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ รวมไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

สำหรับการเรียนทวิภาคี ให้สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ วิเคราะห์ จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา กำหนดแผนการปฏิบัติและการประเมินผล โดยใช้เวลา ไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.4 โครงการ (4 หน่วยกิต)

3. หมวดวิชาเลือกเสรี

ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจจากรายวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงพุทธศักราช 2546 ทุกประเภทวิชาและสาขาวิชา

4. ฝึกงาน

ให้นำรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกในสถานประกอบการ อย่างน้อย 1 ภาคเรียน ใช้ เวลาไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ให้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกภาคเรียน ยกเว้นภาคเรียนที่มีการฝึกงาน โดยมีเวลารวม ตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง

4. การบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์

4.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรหมายถึงแผนประสบการณ์การเรียนรู้รวมถึงแผนการเรียนหรือรายวิชา ต่างๆ ที่กำหนดให้เรียนประกอบด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์รวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชา กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่ กำหนดไว้ให้เยาวชนได้พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และการประเมินผลตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ ใช้เป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติใน สถานศึกษา การส่งเสริมทักษะและทัศนคติสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและดำรงไว้ ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

ปิยพร ทำบุญ (2546: 5) อธิบายว่า หลักสูตร ไม่ได้หมายถึงเรื่องการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีในห้องเรียนเท่านั้นแต่ หมายถึงการจัดให้ ผู้เรียนหรือเด็กที่มีในห้องเรียนเท่านั้นแต่หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็กเกิดการเรียนรู้ (Learning) จัดให้มีประสบการณ์ (Experience) และจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับประสบการณ์และการ

เรียนรู้ของเด็ก หลักสูตรเป็นกระบวนการและแผนงานที่ทำการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนทั้งคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทำให้เป็นพลเมืองดีตามที่สังคมปรารถนา

อโนทยา เรื่องศรี (2546: 19-21) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร คือ แผนกำหนดการทางการเรียนรู้ทางการศึกษาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถาบันการศึกษาจัดให้ผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยหลักการหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลและการบริหารหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์นอกจากนี้ยังรวมถึงกระบวนการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านดังกล่าว พบว่า มีการให้นิยามแตกต่างกันออกไปทั้งนี้เพราะแต่ละคนมีเกณฑ์ความคิดและประสบการณ์ที่ใช้ในการอธิบายแตกต่างกันและยังได้กำหนดความหมายของหลักสูตรออกเป็น 3 ประการดังนี้

1. หลักสูตรคือเนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเช่นหลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษา
2. หลักสูตรคือเค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอนซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้มีความรู้จนจบชั้นเรียนหรือได้รับประกาศนียบัตรเพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป
3. หลักสูตรคือกลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ซึ่งนักเรียนเล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถาบัน

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนโดยจัดสภาพการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยแนวทางให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

4.2 การวางแผนการบริหารการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

เชอริลและแลนด์ (Cherine & Land, 2012) ได้ศึกษาในหัวข้อ การวางแผนการบริหารการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พบว่าการวางกรอบของหลักสูตรควรศึกษา สภาพแวดล้อมและจุดแข็งของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ทีมงาน การสนับสนุนของผู้ปกครอง ความต้องการของท้องถิ่นและความหลากหลายของหลักสูตร กระบวนการออกแบบหลักสูตรควรมีการสอบถามความต้องการของผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจนตามกระบวนการดังนี้

ภาพที่ 2.2 การบริหารการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

กลยุทธ์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. เตรียมความพร้อมด้านภาวะผู้นำเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
2. ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมากที่สุด
3. หาแนวทางในการสนับสนุนเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงประสบผลสำเร็จ
4. วางแผนและจัดการทรัพยากรสำหรับศึกษาผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร
5. ทำงานบนจุดแข็งของหลักสูตร ดำเนินการตามหลักสูตรให้สำเร็จ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ หาทีมงาน ฝึกทักษะ สร้างความเชื่อมั่น ศึกษาผู้เรียน ประชาสัมพันธ์ ศึกษาผลกระทบการเปลี่ยนแปลงและในการเปลี่ยนแปลงต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
6. การเตรียมการวางแผนศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ทันเวลา รวมทั้งการวางแผนด้านกระบวนการและทรัพยากร การศึกษาลักษณะเด่นของหลักสูตรเดิม เพิ่มคุณสมบัติที่เป็นสากลให้กับหลักสูตรใหม่ มีการบริหารจัดการที่ดีและต่อเนื่อง

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการวางแผนการบริหารการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ควรมีการศึกษาและวางแผนในทุกๆด้านอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

4.3 การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้จะเป็นการเตรียมการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีการวางแผนงานด้านบุคลากร งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ การบริหารจัดการ ระบบการบริหาร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ การพัฒนาครู เทคโนโลยี การนิเทศติดตามผลการ

วัดและประเมินผล และจากมาตราที่ 15 และ 20 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : 2-12) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของไทยและการจัดการอาชีวศึกษาการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐบาลสถานศึกษาของรัฐบาลสถานศึกษาของเอกชนสถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการ (กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : 2-12) และในมาตราที่ 20 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานในภาครัฐที่มีหน้าที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระ

4.4 การบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรหมายถึง กระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตรในด้าน การวางแผนการใช้หลักสูตรการจัดครูเข้าสอนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกการฝึกงานการนิเทศ และการพัฒนาบุคลากรการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยหลักการหรือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและ การประเมินผลและการบริหารหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์รวมถึงกระบวนการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราและสิ่ง อำนวยความสะดวกอื่นๆ การดำเนินงานและปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร โดยมีแนวคิดในการบริหารหลักสูตรดังนี้ จัดแผนการเรียนหรือรายวิชาต่างๆ ที่ กำหนดให้เรียนรวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนรวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติจริงที่ สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการประเมินผลการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็กเกิดการเรียนรู้ (Learning) จัดให้มีประสบการณ์ (Experience) และจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับประสบการณ์และการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อ พัฒนาทั้งด้านความรู้เป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนาธรรมหรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่ การปฏิบัติในสถานศึกษา การส่งเสริมทักษะและทัศนคติให้เป็นคนที่สมบูรณ์เป็นพลเมืองดีตามที่

สังคมปรารถนา สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติให้ดำรงอยู่ตามสภาพและความ ต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ และเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละ บุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

จากแนวคิดข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารหลักสูตรจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องให้ ความสำคัญใน 6 ประเด็นซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

4.4.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร

การวางแผนการใช้หลักสูตรจากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้หลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 44-49) ได้ให้ความหมายการบริหารหลักสูตรดังนี้การวางแผนการใช้หลักสูตร โดยต้องเตรียมก่อนล่วงหน้าก่อนการเปิดหลักสูตรการวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาช่วยเป็นสิ่งจำเป็น การเตรียมหลักสูตรคือการตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ มีการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรในการตรวจสอบหลักสูตรแม่บทแต่ละสถานศึกษา สามารถทำได้เพื่อความเหมาะสมกับ สภาพของสถานศึกษา โดยตรวจสอบตั้งแต่วัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม รูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหารายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอนโดยมีวัตถุประสงค์ในการ ตรวจสอบว่าเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษานั้นๆ หรือไม่เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่ง ในท้องถิ่นแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงตามความเหมาะสม

อโนทยา เรืองศรี (2546: 39) ได้กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรภายใต้การ ประกันคุณภาพ โดยใช้หลักวงจรการพัฒนาของ Deming Cycle ดังนี้

1. วางแผน (Plan) เป็นการวางแผนแนวทางในการดำเนินงานโดยกำหนด เป้าหมายแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนการสอนผู้รับผิดชอบระยะเวลางบประมาณและ ทรัพยากร
2. การปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้
3. การตรวจสอบประเมินผล (Check) เป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่
4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) หลังจากประเมินผลการ ดำเนินงานแล้ว ควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และดำเนินการปรับปรุงพัฒนางานให้มี ประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการวางแผนการใช้หลักสูตร หมายถึง การเตรียมการ ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรการนำหลักสูตรมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นการเตรียมครูผู้สอนการเตรียมจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรการเตรียมงบประมาณรวมทั้งการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อชี้แจงให้ครูผู้สอนผู้ปกครองและ นักศึกษาการวางแผนการบริหารงานด้านต่างๆ การฝึกงาน การพัฒนาครูผู้สอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการวางแผนการวัดและประเมินผลตลอดหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4.4.2 การจัดการครูเข้าสอน

การจัดการครูเข้าสอนจากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและได้ให้ความหมายของการจัดการครูเข้าสอนไว้ดังต่อไปนี้

กฤษดา ตามสีวัน (2543: 43-45) ได้กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในการวางแผนการใช้หลักสูตรและการจัดการครูเข้าสอนได้กล่าวว่า การวางแผนการใช้หลักสูตร หมายถึง การเตรียมการก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรการนำหลักสูตรมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นการเตรียมครูผู้สอนการเตรียมจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรการเตรียมงบประมาณรวมทั้งการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อชี้แจงให้ครูผู้สอนผู้ปกครอง และนักเรียนการจัดการครูเข้าสอน ควรที่จะต้องคำนึงถึงคุณวุฒิการศึกษาที่ตรงตามสาขาวิชาใกล้เคียงหรือทักษะความสามารถ ตลอดจนความมีคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นครู การสอนในรายวิชาหนึ่งนั้น โรงเรียนจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของครูผู้สอน โดยโรงเรียนอาจจะพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ทักษะความสนใจความถนัดสติปัญญาประสบการณ์ของครู-อาจารย์ครูสอนแต่ละคนอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อจะจัดให้เข้าสอนในแต่ละชั้นแต่ละวิชาได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 48) ได้กล่าวว่า การจัดการครูเข้าสอนตามความรู้ ความสามารถของครูและลักษณะงานโดยคำนึงถึงการแบ่งชั่วโมงที่เหมาะสมตลอดจนภาระหน้าที่อื่นๆ ของครู

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการครูเข้าสอนหมายถึงการจัดการครูเข้าสอนตามความรู้ ความสามารถของครูโดยคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงตามสาขาวิชา ทักษะความสามารถ ความรู้ประสบการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรมของความเป็นครูและลักษณะงานโดยคำนึงถึงการแบ่งชั่วโมงที่เหมาะสมตลอดจนภาระหน้าที่อื่นๆ ของครู การบูรณาการการเรียนรู้การเรียนการสอนแบบเป็นชิ้นงาน โครงการ (Project Base Learning : PBL)

4.4.3 การจัดตั้งอำนวยความสะดวก

การจัดตั้งอำนวยความสะดวก จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและได้ให้ความหมายของการจัดตั้งอำนวยความสะดวกไว้ดังต่อไปนี้

วีรพันธ์ สิทธิพงษ์ (2540: 51) ได้กล่าวในด้านวัสดุอุปกรณ์ว่า วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือจำเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการอาชีวศึกษา การเรียนการสอนงานอาชีพ ให้คนสามารถปฏิบัติงานได้พฤติกรรมด้านทักษะมีความสามารถทัดเทียมกับด้านพุทธิหรือบางกรณีอาจสำคัญมากกว่าชั่วโมงการปฏิบัติงานต้องใช้เวลาในวัสดุเครื่องจักรเครื่องมือจะต้องมีความพร้อมและเพียงพอกับจำนวนของนักเรียนที่เข้าฝึกดังนั้นสถานการศึกษาที่จัดอาชีวศึกษาอย่างได้ผลนั้นจำเป็นต้องลงทุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนสูงมากการจัดการจึงบรรลุผลความมุ่งหวังที่ตั้งไว้

กฤษดา ตามสีวัน (2543: 52) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความรู้ ทักษะและกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งมีส่วนสัมพันธ์การปรับปรุงการเรียนการสอนทุกด้าน เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนแก่ผู้เรียนช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 48) ได้กล่าวว่าการจัดตั้งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์การสอน สื่อการสอน อาคารสถานที่รวมทั้งความสะดวกสบายทางกายภาพ

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งอำนวยความสะดวก หมายถึงการจัดหาเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การสอน สื่อการเรียนการสอน วัสดุฝึก การจัดสรรงบประมาณ การจัดเอกสารตำราเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา อาคารสถานที่และงบประมาณ การบริการต่างๆเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

4.4.4 การฝึกงาน

สถานศึกษาสามารถนำรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกงานในสถานประกอบการอย่างน้อย 1 ภาคเรียน การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ การฝึกงานในหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะการฝึกงานจะมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาเมื่อเรียนจบหลักสูตร

วีรพันธ์ สิทธิพงษ์ (2540 : 138-139) ได้กล่าวถึงหลักในการฝึกงานร่วมกับสถานประกอบการกับสถานศึกษาว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. การเรียนการสอนในโรงเรียนต้องประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการ

- 1.1 ความรู้พื้นฐานด้านแนวความคิดความรู้ ทักษะและความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมนักเรียนเพื่อประกอบอาชีพ
- 1.2 ความรู้ แนวความคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีของนักเรียนแต่ละคนที่ควรจะมีพิเศษต่อการฝึกงานอาชีพและความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานรวมทั้งการประกอบอาชีพในอนาคต
2. นักศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาชีพตามจุดมุ่งหมายของวิชาอาชีพ คือ การเตรียมนักเรียนเพื่อประกอบอาชีพ
3. เลือกสถานที่ฝึกงานหรือฝึกอาชีพซึ่งตามปกติแล้วควรมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งด้านอุตสาหกรรมและหน่วยงานของรัฐบาลช่วยเหลือและให้คำแนะนำด้านประสบการณ์ต่างๆ ที่จะจัดให้นักเรียนเพื่อสร้างความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาชีพ
4. จัดเตรียมรายวิชาต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาความรู้ด้านอาชีพทักษะแนวคิด ตลอดจนเจตคติที่ดีจำเป็นสำหรับนักเรียนก่อนที่จะออกไปฝึกงานอาชีพ
5. การวางแผนการฝึกงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยการเขียนเป็นโครงการหรือคู่มือ เพื่อการชี้แนะว่านักเรียนควรจะได้เรียนรู้ทักษะอะไร ที่ไหน กับใคร เป็นต้น การวางแผนดังกล่าวอาจจะได้มาจากการวิเคราะห์ลักษณะงานผู้รับผิดชอบและหน้าที่ผู้เข้ารับการปฏิบัติตน
6. จัดการนิเทศการฝึกอาชีพอย่างเพียงพอ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเกี่ยวกับบุคลากรที่มีส่วนรับผิดชอบในโครงการฝึกอาชีพเช่น นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศ
7. กำหนดคุณสมบัติผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมีคุณสมบัติอย่างเพียงพอในด้านความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการ วิชาอาชีพ ตลอดจนประสบการณ์ในการทำงานตามสาขาอุตสาหกรรม
8. จัดเวลาในการประสานงานอย่างเพียงพอโดยคำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการฝึก และบริเวณที่ตั้งของสถานที่ฝึกงานเพื่อที่จะทำให้ผู้ที่ประสานงานสามารถดำเนินการบริหารการจัดการและการปรับปรุงการฝึกอาชีพได้อย่างเต็มที่
9. จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกในห้องเรียนตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพราะในการเรียนการสอนนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียน

10. กำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายด้านวิชาชีพของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับโครงการฝึกอาชีพที่กำหนดไว้เพราะการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต่อสถานประกอบการ ความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ประสานงาน

11. มีการจัดบันทึกหรือทะเบียนบันทึกเกี่ยวกับการฝึกงานอาชีพที่มีระบบระเบียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีข้อมูลเป็นทะเบียนสะสมเพื่อติดตามผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึก

12. ควรรับฟังความคิดเห็นและปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาโครง ซึ่งอาจจะได้แก่ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนของสถานศึกษา ในการบริหารและการประสานงานในการพิจารณาความเหมาะสมของการจัดส่งนักเรียนฝึกงานในสถานประกอบการอาจพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

12.1 สถานประกอบการไม่ควรอยู่ห่างไกลสถานศึกษามากนัก

12.2 งานที่ให้ฝึกควรสอดคล้องกับวิชาชีพนั้น

12.3 ระยะเวลาในการฝึกงานไม่ควรจำกัดแน่นอนควรยืดหยุ่นตามลักษณะงานที่ฝึก

12.4 ความปลอดภัยสูงและมีผู้ควบคุมอย่างใกล้ชิด

12.5 ควรให้ผู้ชำนาญงานเป็นผู้ตรวจสอบงานเท่านั้น

กฤษฎา ตามสีวัน (2543: 59) ได้กล่าวว่า การฝึกงานหรือการเรียนภาคปฏิบัติจะกระทำเฉพาะในสถานศึกษาอย่างเดียวย่อมไม่ประสบผลสำเร็จนักเรียนจะมองสภาพการทำงานจริง ๆ ในสถานศึกษาจะต้องจัดแผนการเรียนการสอนและการฝึกงานให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยคำนึงถึงความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนเป็นหลักในการพิจารณาซึ่งการฝึกงานแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ฝึกงานในสถานศึกษาและฝึกงานในสถานประกอบการ การฝึกงานในสถานศึกษาต้องมีโรงฝึกงานวัสดุอุปกรณ์เครื่องมืออย่างเพียงพอแก่นักเรียนที่เข้าฝึก

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 49) ได้กล่าวว่า เป็นการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ด้านวิชาชีพการฝึกงานโดยสามารถแบ่งเป็นการฝึกงานในสถานศึกษาและการฝึกงานนอกสถานศึกษาตามที่กำหนดตามหลักสูตร

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการฝึกงานหมายถึง สถานศึกษานำรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกงานในสถานประกอบการอย่างน้อย 1 ภาคเรียน การสำรวจความพร้อมของสถานประกอบการ ระยะเวลาการฝึกงาน การนิเทศนักศึกษาฝึกงาน การเก็บข้อมูล การรายงานผลการฝึกงานเป็นระยะและมีการปัจฉิมนิเทศหลังฝึกงาน

4.4.5 การนิเทศและการพัฒนาครูผู้สอน

การนิเทศและพัฒนาครูผู้สอนสอนคือแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนอีกแนวทางหนึ่งนอกเหนือจากการอบรม สัมมนาต่างๆ จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและได้ให้ความหมายของการนิเทศและพัฒนาครูผู้สอนไว้ดังต่อไปนี้

กฤษดา ตามสีวัน (2543: 65) ได้กล่าวว่า การนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน หมายถึง กระบวนการปรับปรุงการสอนของครู-อาจารย์ ได้แก่ การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การปฐมนิเทศครูใหม่ การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดอบรมสัมมนา การฝึกงานและการดูงาน การศึกษาต่อตลอดจนสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ ได้ทำการค้นคว้าวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการสอนของครู-อาจารย์ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พุลย์ชัย ยาวีราช (2542: 23) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรสำหรับหน่วยงานในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรอาจมีการดำเนินการให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรเพื่อให้ครูดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้องการนิเทศหลักสูตรหรือการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักสำคัญของการนิเทศที่ถือว่าเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ใช่เป็นการตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่ประการใด ดังนั้นผู้นิเทศจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศการดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยและร่วมมือกัน การนิเทศการสอนที่ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญ คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา

รุจิรี ภูสาระ (2545: 196) ได้กล่าวถึงการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียนเพราะจะช่วยให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยสรุปหลักการนิเทศการใช้หลักสูตรว่าอาจจะใช้วิธีการประชุมชี้แจงปรึกษาหารือเพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกระตุ้นให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่นักเรียนและชุมชนและช่วยทำให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนิเทศและการพัฒนาครูผู้สอน หมายถึง การติดตามการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ได้แก่ การนิเทศชั้นเรียน การพัฒนาครูผู้สอนเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดอบรมสัมมนา การฝึกงานและการดูงาน การศึกษาต่อ ฯลฯ รวมทั้งสนับสนุนให้ครูผู้สอน ได้ทำการค้นคว้าวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการสอนของครู-อาจารย์ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.4.6 การประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งของการบริหารงานวิชาการในเรื่องการบริหารหลักสูตร เพราะจะทำให้ทราบผลของ

การเรียนการสอนและความเข้าใจในเนื้อหาของจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

กฤษฎา ตามสีวัน (2543: 69) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำเครื่องมือวัดผลการกำหนดเกณฑ์และระยะเวลา การกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผล การส่งเสริมครู-อาจารย์ผู้สอนให้มีความสามารถในการวัดผล การนำผลที่ได้จากงานวิเคราะห์ ไปปรับปรุงการเรียนการสอน การติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 49) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรเมื่อได้นำหลักสูตร ไปใช้ควรมีการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือเพื่อจะได้นำใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การวัดผลความก้าวหน้าของนักศึกษาต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำโครงสร้างของเครื่องมือวัดผลโดยการกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผล การกำหนดเกณฑ์และระยะเวลา การส่งเสริมครู-อาจารย์ผู้สอนให้มีความสามารถในการวัดผล การนำผลที่ได้จากงานวิเคราะห์ ไปปรับปรุงการเรียนการสอน การติดตามผลนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

การศึกษาทฤษฎีและจากนักการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นการวางแผนการจัดการและเตรียมการ การใช้หลักสูตรตลอดจนในการวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การฝึกงาน การนิเทศและพัฒนาครูผู้สอนและการประเมินผลการเรียนการสอนของหลักสูตร (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2546, อโนทยา เรื่องศรี 2546, รุจิรี ภูสาระ 2545, วัชรวิ บูรณสิงห์ 2544, สุธรรม เคนครินทร์ 2544, กฤษฎา ตามสีวัน 2543, พูลย์ชัย ยาวีราช 2542, วิรพันธ์ สิทธิพงษ์ 2540) นำมาบูรณาการร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารหลักสูตรปัญหาของการบริหารหลักสูตรและเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาสัตวศาสตร์ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในภาคเหนือ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สนอง สุขสวัสดิ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 สาขาวิชาช่างยนต์ของสถานศึกษา กลุ่มอาชีวศึกษา ภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 สาขาวิชาช่างยนต์และประกอบอาชีพในสถานประกอบการตรงตามสาขาที่เรียนนำไปใช้งานได้ดี จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีการศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรในเรื่องบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักรและวัสดุฝึก การจัดการเอกสาร การเตรียมงบประมาณการจัดอาคารสถานที่ส่วนด้านกระบวนการมีการศึกษาในเรื่อง การจัดการระบบบริหาร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ส่วนด้านความพึงพอใจยังไม่พบการประเมิน และยังไม่มีการประเมินการใช้หลักสูตรที่เริ่มใช้ได้ในปีการศึกษา

สุมาลี จันทร์ชลอ และพิรุฬห์ วิริยะประกอบ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 สาขาวิชาช่างยนต์ของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบทเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาวิชา และนโยบายในการบริหารหลักสูตรผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาอาชีพเห็นด้วยมากกว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคเห็นด้วยปานกลาง อาจารย์ผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคเห็นด้วยในระดับปานกลาง เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชาและเนื้อหาวิชา อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาอาชีพเห็นด้วยในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่และงบประมาณผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนของทั้งสองสังกัดเห็นด้วยในระดับปานกลางแต่อาจารย์มีความเห็นในภาพรวมแตกต่างกันด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนในภาพรวมอาจารย์ผู้สอนทั้งสองสังกัดเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนการให้บริการทางการศึกษานักเรียนทั้งสองสังกัดเห็นว่ามีปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้านผลผลิตผลการทดสอบความรู้วิชาเครื่องยนต์ 1 ไฟฟ้ารถยนต์ 1 และเครื่องล่างรถยนต์ 1 นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค มีคะแนนการทดสอบสูงกว่านักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผู้สำเร็จการศึกษาจากทั้งสองสังกัดประเมินความรู้เชิงปฏิบัติของตนเองในระดับปานกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในงาน ไฟฟ้ารถยนต์ 1 และงานเครื่องล่างรถยนต์ 1 ด้านทักษะในการปฏิบัติงานผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคประเมินทักษะตนเอง

เรื่องงานซ่อมเครื่องยนต์ 1 งานไฟฟ้ารถยนต์ 1 และงานส่งกำลังรถยนต์ 1 สูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาอาชีพและนักเรียนจากสถานศึกษาทั้งสองสังกัดมีทัศนคติต่อวิชาชีพช่างยนต์ในระดับมาก

กฤษฎา ตามสีวัน (2543: 120) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ตามความคิดเห็นของครู – อาจารย์ ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าความคิดเห็นของครู อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรใน 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงาน การใช้หลักสูตร ด้านการจัดครูเข้าสอน ด้านจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการฝึกงาน ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากรทางการสอนและด้านการประเมินผลการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสำหรับความคิดเห็นของครู-อาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจำแนกเขตการศึกษาไม่แตกต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การสอนโดยภาพรวมครู-อาจารย์มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรด้านการจัดการครูเข้าสอนและด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุจิตรา บำรุงกาญจน์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครูภาคเหนือ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) พบว่า

1. การประเมินบริบทพบว่า ก่อนการเปิดหลักสูตร โรงเรียนได้มีการสำรวจสภาพแวดล้อมและความต้องการของตลาดในชุมชน
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า โรงเรียนได้จัดการศึกษาและจัดเตรียมเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน อาคารสถานที่ งบประมาณ และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
3. การประเมินกระบวนการพบว่า การเตรียมการสอน การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน การใช้แหล่งวิทยาการและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและการประเมินผล โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนได้ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ
4. การประเมินผลผลิตพบว่า ผู้จบหลักสูตรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้วยคะแนนเฉลี่ย 2.51 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจและเอกชน ประโยชน์ที่ได้รับจากในหลักสูตรอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะของผู้เรียนจากความคิดของครูและผู้บริหารอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

อินทยา เรืองศรี (2546: 73-78) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผลการประเมินความพร้อมในการใช้หลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของครูปฏิบัติหน้าที่สอนมี 5 ด้านประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพร้อมมากเป็นอันดับแรก คือ ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 รองลงมา คือ ด้านเอกสารประกอบหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 นักเรียนในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการประเมินกระบวนการดำเนินการใช้หลักสูตรผลการประเมินกระบวนการดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของครูปฏิบัติหน้าที่สอนมี 5 ด้านประกอบด้วย การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและพัฒนาสื่อ การพัฒนาครู การวัดและประเมินผล โดยในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก คือ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ส่วนนักเรียนในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้หลักสูตรผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร พบว่า ความพึงพอใจของครูปฏิบัติหน้าที่สอนมี 5 ด้านประกอบด้วยการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและพัฒนาสื่อ การพัฒนาครู การวัดและประเมินผล โดยในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจมากเป็นอันดับแรกคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ส่วนนักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

บัณฑิต ใจกล้า (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยการอาชีพเชิงคำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยการอาชีพเชิงคำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการฝึกงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองมาเป็นด้านการประเมินการสอน ด้านการจัดครูเข้าสอน ด้านการจัดตั้งอำนวยความสะดวก ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรการ

สอนตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาก็เกี่ยวกับปัญหาของการบริหารพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรมีปัญหามากกว่าด้านอื่น ส่วนด้านการฝึกงานมีปัญหาที่น้อยที่สุด

นภคต สุวัฒน์วิมลชัยกุล (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน พบว่าการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยด้านการจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 ระดับคือ มาก น้อย ไม่พร้อมหรือไม่เปิดสอน ส่วนใหญ่ในด้านหลักสูตรต่างๆจะอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อยู่ในระดับมาก ในส่วนของความพร้อมด้านการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย ในการเตรียมความพร้อมการผลิตช่างฝีมือ (Skilled Labour) ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตั้งแต่ พ.ศ.2550 เป็นต้นมา จึงทำให้ไม่สอดคล้องต่อความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เน้นแรงงานระดับชำนาญการ (Specialist) ซึ่งผลิตโดยสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คริสตินและทอม (Christine & Tom, 2000: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเรียนรู้และการฝึกงานในสถานประกอบการ พบว่า ในการประเมินผลของนักศึกษาที่ฝึกงานในสถานประกอบการ ควรมีหลากหลายวิธีเช่น การสัมภาษณ์ผู้เรียนและผู้ประกอบการ เกี่ยวกับสมรรถนะ การเรียนรู้และโปรแกรมการฝึกงาน รวมทั้งการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างการศึกษาในระบบอาชีวะและการศึกษาทั่วไป ความต้องการเป็นผู้ประกอบการ การพัฒนาเจตคติ กลยุทธ์ทางการตลาดและการวางแผนการตลาด

แคทรินและคณะ (Catherine & Others, 2004: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลผลิตและกระบวนการประเมินผลในการศึกษาอาชีวศึกษาพบว่านโยบายการศึกษาด้านอาชีวศึกษาปัจจุบันคือเร่งพัฒนาและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ให้มากขึ้น จากการศึกษาพบว่าความเข้าใจเรื่องอาชีวศึกษายังมีน้อยและต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน จุดสำคัญของรายงานฉบับนี้คือการประเมินผล ความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนในสาขาต่างๆของอาชีวศึกษา เป้าหมาย ผลผลิตและกระบวนการเรียนรู้ของอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ครู ผู้ฝึกสอน ผู้จัดการ ผู้ตรวจการณ์และผู้จัดทำนโยบาย

แทมซินและเดวิด (Tamsin & David, 2005: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสร้างแนวทาง: การสร้างพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น พบว่าการสนับสนุนผู้เรียนของผู้ประกอบการในด้านการฝึกงาน เวลา การเงินและความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จากการศึกษาพบว่าในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ผู้เรียนต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและคำแนะนำ ซึ่งมีผลโดยตรงในการตัดสินใจของผู้เรียน

เจมส์ (James, 2007: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบของนักศึกษาอาชีวศึกษากับความสามารถในการจ้างงาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนอาชีวศึกษาคือนโยบายของรัฐบาล และระเบียบต่างๆที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน รวมถึงผู้ปกครอง ครู นักเรียน นักศึกษา และปัจจัยอื่นๆเช่น ความสนใจ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา อาชีววะ ที่ต้องการให้การเรียนอาชีวศึกษาเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง การฝึกงานจะเป็นข้อได้เปรียบอีกข้อหนึ่งสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

จีโรนและแฟร์ริง (Jeroen & Franck, 2007: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของสถานประกอบการกับการเรียนรู้ในประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการมีความคิดเห็นตรงกันว่าควรยกระดับและพัฒนาการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา โดยใช้วิธีการ 2 แบบคือ การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในสถานประกอบการและการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษาและการทำงานในสถานประกอบการ

ฮัสเซลและคณะ (Hassall & Other, 2010: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะของผู้เรียนอาชีวศึกษาในมาเลเซียและประเทศอังกฤษ พบว่าผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องการฝึกและพัฒนาทักษะทุกด้าน ผู้เรียนทั้งในประเทศมาเลเซียและในอังกฤษมีความสอดคล้องกันว่าต้องการฝึกและพัฒนาทักษะในวิชาชีพเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

จอห์น (John, 2010: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกงานของผู้เรียนอาชีวศึกษา: เป็นทางเลือกที่ดีจริงหรือไม่ พบว่าจากสภาพสังคมปัจจุบันของประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญในการเรียนในระบบวิชาการ มากกว่าอาชีวศึกษา ถึงแม้ว่าอาชีวศึกษาจะนำเสนอแนวทางด้านคุณภาพหลายด้าน เช่น การยกระดับคุณสมบัติของผู้เรียน การฝึกงานและคุณภาพของหลักสูตรแต่ค่านิยมการเรียนในสถานศึกษาทั่วไปมากกว่าอาชีวศึกษา

เบรนต์และคณะ (Brend & Other, 2011: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อเรื่องแนวทางการประเมินผลของอาชีวศึกษา พบว่าในการประเมินผลของอาชีวศึกษาไม่ควรมีเพียงแนวทางเดียวควรมีการประเมินผลที่หลากหลายวิธี มีการเชื่อมโยงกันในเนื้อหา สถานการณ์บนพื้นฐานข้อมูลและผลการประเมินควรเป็นที่ยอมรับของทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา พบว่า การดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาผู้บริหารและครูต้องมีความพร้อมและเข้าใจในการบริหารหลักสูตรร่วมกันในการวางแผนการจัดการเรียนและเตรียมการใช้หลักสูตรการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การพัฒนาครู การกำกับติดตามการใช้สื่อ และการผลิตสื่อ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดสรรงบประมาณและ

เทคโนโลยีและการจัดกระบวนการนิเทศภายใน หลักสูตรมาใช้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

